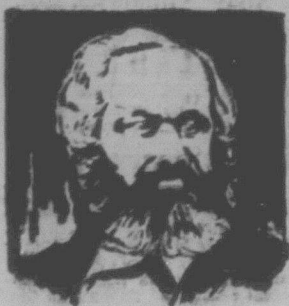

ПРОМОВА Ф. ЕНГЕЛЬСА НАД ГРОБОМ КАРЛА МАРКСА.

14. березня 1883 року помер в Лондоні великий учений і теоретик пролетаріату Карл Маркс. Величність Маркса, як творця великої науки про економіку відома цілому світові. Його найбільшим співробітником був Ф. Енгельс. Нині, в 46-ті роковини смерті великого ученого і вождя пролетаріату ми подіємо нинішню промову Ф. Енгельса над гробом Карла Маркса.

Карл Маркс.

14. березня в три чверті години на третю після полудня перестав думати найбільший творець думки сучасності. Через дві хвилини після того, як його залишено, ми знайшли його спокійно заснулим навіки в своїй кімнаті.

Ми не можемо змити того, що втратили в його особі європейський та американський пролетаріат і історична наука. Дуже швидко відчується прогалина, що лишилася за смертю цього величчя.

Подібно до того, як Дарвін відкрив закон розвитку органічної природи, Маркс відкрив закон розвитку людської історії; він відкрив той простий факт, до того часу схований під оборотною ідеологією міркувань, що люди найперше повинні їсти, пити, жити й одягатися, і лише після того можуть займатися політикою, наукою, мистецтвом, релігією й т. п.; що через це вироблення безпосередніх матеріальних життєвих засобів та відповідний ступінь економічного розвитку народу чи якогось часу утворюються підвалини, на яких, розвиваються державні установи, правові погляди, мистецтво й навіть релігійні уявлення відповідних людей, і в них вони знаходять своє пояснення, а не навпаки, як гадали досі.

Але цим ще не все сказано. Маркс відкрив також спеціальний рухуючий закон сучасного капіталістичного способу виробництва та створеного ним буржуазного суспільства. З відкриттям додаткової цінності відразу пролягла світло в цю сферу, в той час, як усі колишні дослідники, як буржуазні економісти, так і соціалістичні критики, блукали в темряві.

Двох таких відкриттів було-б досить для цілого життя. Щасливий той, хто зміг зробити хоч одне таке відкриття. Але в кожній окремій галузі, що притягав до свого досліджування Маркс, а таких галузей було дуже багато, й він ні в одній з них не лишався поверховим, — в кожній галузі, навіть в математичній, він зробив самостійні відкриття.

ВИКРИЛИ КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНУ ЗГРАЮ.

З Мінську телеграфують про викриття контр-революційної зграї баптистів, які за директивами з-за кордону намагалися підірвати соціалістичне будівництво в Білорусії.

Установлено, що один з заарештованих, Поляков, побував у Америці, Англії та Польщі, кілька разів переходив радянський кордон, а з 1923 року до ув'язнення працював у Білорусії, передаючи за кордон агітаторів відомості про СРСР і одержуючи за це від британсько-американської баптистської місії 35-доларів на місяць. Другий заарештований, Юраць, також незаконно прибув до Білорусії з Польщі, кілька разів незаконно переходив кордон, й також доставляв регулярно грошову допо-

Такий був Маркс, як людина науки. Але це не складало значно й половини його діяльності. Наука була для Маркса історично - рухуючою, революційною силою. Він почував чисту радість від кожного нового відкриття з обсягу теоретичної науки, що його практична користь, може, ще була неясною. Але він почував ще більшу радість від таких відкриттів, що мали негайний революційний вплив на промисловість або взагалі на історичний розвиток. Так, він уважно слідував за відкриттями в галузі електрики, зокрема за експериментами Марка Деппе.

Але передовсім з Маркса був революціонер. Його справжнім життєвим покликанням було сприяти поваленню капіталістичного суспільства та створення нових державних установ, сприяти визволенню сучасного пролетаріату, якому він уперше дав свідомість його власного становища та його потреб, свідомість умовин, необхідних для його емансипації (визволення). Боротьба була його сферою. Він боровся з такою пристрасною, з такою упертістю і з таким успіхом, як мало хто. Перша Рейнська Газета 1842 р., паризький Форвертс 1844 р., Брюссельська німецька газета 1847 р., Нова Рейнська Газета 1848 — 49 р., Нью Йоркська Трибуна 1852 — 1861 р. й, окрім того, сила політичних брошур, праця по паризьких, берлінських та лондонських союзах, що завершилася заснуванням великої міжнародної робітничої асоціації, — такий підсумок цієї праці, що нею міг би з повним правом пишатися той, що її проробив, як би навіть не зробив нічого іншого.

Якраз за це Маркса ненавиділи більше, ніж кого іншого. Обсипаючи його різними цапканими, монархічними та республіканськими уряди не раз вислали його, консервативні та скрайні демократичні буржуї напередки брехали на нього й обмовляли його. Він відкидав усе, як павутину, не звертав уваги на всі наклепи й відповідал на зачіпки тільки в разі скрайньої необхідності. Він умер, прибивши собі пошану, любов та довіру мільйонів своїх революційних співробітників, що розкинулись по всій Європі та Америці, від сибірських копалень аж до Каліфорнії, й я можу сміливо сказати: в нього було багато супротивників, але ледві чи хоч один особистий ворог.

Ім'я його переживе віки, й переживе його праця.

могу з закордону, куди він переслав явну брехливі відомості про СРСР.

Зграя баптистських шпівнів була прекрасно зв'язана з закордонним центром, куди регулярно посилали навіть розписки на одержані гроші. Для зв'язку з закордонною організацією користувалися послугами двох "братів", Чеберука й Дрозда. Встановлено, що заарештовані поширювали відомості, ніби радянській владі скоро настане кінець й що після неї буде влада, яка "визнає бога". Разом з тим, вони агітували за те, щоб на випадок війни баптисти відмовилися брати в ній участь, у всьому разі виступали не на боці Червоної армії.

ЧИТАЙТЕ ТА ДРУГИМ ПЕРЕКАЗУЙТЕ!

Починаючи із слідуєчого числа — "Українські Робітничі Вісті" виходитимуть на шість сторін три рази на тиждень за ту саму передплату.

"Українські Робітничі Вісті" з 19. березня вийдуть на 8 сторін і будуть присвячені десятиліттю роковин свого існування.

Десятилітній ювілей "Українських Робітничих Вістей" святкуйте по цілій Канаді мітингами і концерт-мітингами в неділю, 24. березня.

Два тижні від 15-го до 31-го березня — це ювілейні тижні нашої робітничо-фермерської преси, тому щиро в цих тижнях попрацюймо для неї!

Прислудимо в цих тижнях своїй пресі нових читачів, відновляймо залеглу передплату, складаймо пресовий фонд!

Гострим свою організаційну, освітлюючу й культурно-освітню зброю — робітничо-фермерське друковане слово!

ЯСНА СТОРІНКА ІСТОРІЇ.

(Історична довідка.)

Тепер, коли ми відзначаємо сумну річницю поневолення Східної Галичини польською владою, може до речі буде згадати іншу, більш відраду сторінку революційної історії Західної України. Саме — той недовгий, та ясний і радісний час, коли бодала частина Східної Галичини була Галицькою Соціалістичною Радянською Республікою.

Радянська влада утворилася в Східній Галичині в середині липня 1920 р., коли Червона армія вступила в межі Галичини.

15. липня з'явився маніфест новоутвореного Галицького Революційного Комітету (за головуванням т. В. Затонського), що ним звільнену від шляхетської частини Галичини проголошується Галицькою Соціалістичною Радянською Республікою.

Як прийняло населення Галичини Червону армію? У всьому разі ми можемо сказати, що українське трудяще населення, особливо сільське, зустрічало червоні частини зі сльозами радості на очах, як своїх спасителів від шляхетського ярма. Назустріч Червоній армії виходили з сел делегації з хлібом та сіном, навіть по деяких місцях хресні ходи з українськими прапорами на чолі. Ставлення селян до червоних стрільців було просто зворушливим. Навіть найбільшій селянини вважали за свій обов'язок і честь для себе нагодувати червоного стрільця.

Та треба визнати, що й Червона армія цілком заслуужила на таке ставлення селянства. Командування південно-західного фронту видавало накази, в якому говорило, що господарем Галичини є галицький селянин і робітник, і Червона армія чесно виконувала той наказ.

Вперше ступивши за межі тодішньої радянської федерації, Червона армія, ніби, здавала свій політичний іспит перед пролетаріатом Західної Європи, й здала вона той іспит блискуче. Червоноармійці поволилися з населенням не як окупанти - завойовники, а як дійсні визволителі, як товариші, що йшли з братньою, щирою допомогою пригнобленим братам. Кожний червоноармійський почував себе в Галичині пропагандистом і інструктором і охоче, із захопленням діявся з прибитими галицькими масами своїм революційним досвідом, своєю комуністичною свідомістю.

При політичних відділах червоних частин були представники Галицького Революційного Комітету, ці відділи видаляли працівників для місцевих радянських та партійних органів, вели широку масову освітню працю українською й польською мовами. Як добре розуміла Червона армія свої обов'язки, можна бачити хоч би з такого прикладу. Підчас рейду червоного козацтва на Стрий, далеко в польське замілля, військова операція була остільки складна й короткотривала, що не було часу на

утворення міцного радянського апарату на місці; але червоні козаки все-таки встигли в чотирьох тижнях Стрий — Ходорів — Галич — Болехів роздати майже все поміщицьке майно серед селян.

Як прищепилася радянська влада в Галичині? Щоб відповісти на це питання, розглянемо спочатку програму й роботу радянського уряду Галичини — Галицького Революційного Комітету.

Програму Галревкому було в загальних рисах накреслено в маніфесті, з якого подаємо найбільш важливі витяги:

"Завданням його (Галревкому) є doprowaditi розпочату класову боротьбу до встановлення радянської влади у Сх. Галичині.

"Право приватної власності поміщиків, купців, фабрикантів і всіх вискувачів чужої праці на всі землі, ліси, пасовища, води, надрісні й підземні багатства, що були досі в їх розпорядженні, касується, а їх маєтки й всіма будинками, реманентом рухомих і нерухомих переходять в розпорядження трудящих через відповідні місцеві революційні комітети. Всі ті маєтки й багатства віддаються у власність держави, найвищий законодавчий виконавчий орган якої — З'їзд Рад Робітничих та Селянських Депутатів — постановляє про їх націоналізацію й соціалізацію.

"Галицький Революційний Комітет оголошує повну державну незалежність Східної Галичини й пропонує урядом Соціалістичних Радянських Республік, а також урядом капіталістичних держав, зв'язати з ним дипломатичні зносини".

(Майбутній державний орган Сх. Галичини мав визначити 1-ий з'їзд рад, скликання якого передбачалося в найближчому часі.)

"Галревком оголошує свою повну солідарність з урядами РСФРР та УСРР, й рахує на їх повну допомогу в руйнуванні старого капіталістичного ладу й в будівництві нового соціалістичного, комуністичного уряду Галицької Соціалістичної Радянської Республіки."

З цієї програми в першу чергу можна й треба було приступити до виконання тієї частини, яка повинна була-б принабити на бік радянської влади селянство, бо на території Галицької Соціалістичної Радянської Республіки не було майже зовсім промислового пролетаріату. Всього та територія складалася з 14 — 16 повітів (залежно від становища військового фронту), а саме: Тернопіль (тимчасова столиця), Борщів, Броди, Бучач, Гусятин, Збарж, Заліщики, Золочів, Підгайці, Скалат, Терембова, Чортків, Городенка, Бережани, Рогатин. Все це були місцевості заселені селянством, і треба визнати, що Галревком справді зумів принабити це селянство на свій бік.

Закон про націоналізацію землі й перехід її в користування трудящого селянства активно переводилися в життя, селяни наділено було панською землею, формали (наймити), які раніш обробляли панські поля за десятий або дванадцятий сніп, одержали у власність дві третини врожаю, віддаючи державі лише третій сніп. У багатьох місцевостях селяни самі віддавали добробіть ще одну третину на Червону армію, задовольняючись лише третьою врожаю з панських маєтків, бо й це було багатим для галицького

селянина-форнала. Що-до колоністів, спроваджених у Галичину польською шляхтою, то малося на увазі повернути їх до родинних місцевостей, але тоді, коли й ті місцевості були звільнені від шляхетського ярма.

Селянство з радянським захопленням почало утворювати в себе по селах органи радянської влади — сільські революційні комітети (сільревкоми), слухаючи й точно виконуючи всі накази та розпорядження Галревкому. Ця слухняність була не примусова, а цілком добровільна й свідомо, бо навіть збройної сили в розпорядженні Галревкому було дуже мало. Ревкоми по селах виникали часто-густо стихійно.

Якою популярністю користувався Галревком в селянських колах, можна бачити вже з того, що селяни навіть з найдавніших околиць часто приходили пішки до Тернополя, щоб побачити свій "хлопський уряд", подивитися на "найстаршого комісара" (В. Затонського) і "найвищого сендю" (голову галицької "Надзвичайної комісії" Нокаковського).

А по селах про радянську владу вже складалася легенда. Менш прихильно і навіть з певним застереженням поставилися до радянської влади нечисленні польські (або швидше католицькі) села. Підстав до недовіри не було, бо Галревком провадив дуже обережну політику в національному питанні, видав декрет про рівні права всіх мов, що їх вживає населення, старався вводити в склад ревкомів, крім українців, також трудящих поляків та євреїв. Але на польських селян, очевидно, впливали шляхетські агенти, які провадили таємно свою чорну роботу. Звичайно, Галревком не тратив надії на те, обережну політику через якийсь час можна було-б довести зміни настроїв поляків-трудящих.

Гірше було становище по містах. Пролетаріату промислового по тих невеличких містах та містечках, на які поширювалася радянська влада, — майже не було, а дрібна буржуазія досить важко відчувала тодішню радянську господарчу й продовольчу політику. Все-таки з дрібними, кволими професійними спілками було налагоджено зв'язки. Багато заважала праці по містах нестача харчів, до якої головню причинялися близькість військового фронту й слаба комунікація з Радянською Україною (тільки аж 10-го вересня, тобто за тиждень перед відступом, до Тернополя прибув перший потяг із Шепетиків).

Що-до української інтелігенції, то спочатку вона вся з великою прихильністю зустрічалася радянську владу, а потім деякі "народні діячі", побачивши, що при Галревкомі руки зогріті на нафті не влаштувалися й що це не нове видання "ЗУНР", а справжній робітничо-хлосський уряд, почали тихіше і не сміливо шкідити радянській владі. Найліпша-ж частина сільської інтелігенції до кінця залишалася прихильною до радянської влади.

Треба зазначити, що активної контр-революції в радянській Галичині взагалі не помітно було й "Гаєнка" (Галицька Надзвичайна Комісія) провадила лише боротьбу з польсько-шляхетським шпигунством, та ще часом доводилося їй поборювати спекуляцію харчами.

В таких умовах доводилося працювати Галревкомові, й треба визнати, що працездатність він виявив надзвичайно високу. За зовсім короткий час (два місяці) утворилися й розгорнули свою роботу всі необхідні установи, всі частини державного апарату.

Коли в Мінську мали початись мирові переговори між Польщею й радянськими республіками, Галревком послав туди свого окремого представника в особі М. Барана й видав відповідну ноту до Польщі й відозву до трудящих; у тій відозві робітників та селян закликалося до добровільного вступу в Червону армію. До-

бровільна мобілізація могла цілком сподіватися на повний успіх, особливо серед селян, які всюди заваяли про своє бажання захищати свою владу в лавах Червоної армії, і навіть вимагати від уряду проголошення обов'язкової мобілізації. Але обов'язкову мобілізацію Галревком вважав за неприпустиме проголошувати аж до з'їзду рад, добровільної-ж мобілізації не встигли перевести в життя, бо "тиждень вступу до Червоної армії" було призначено на час між 19-м до 26-го вересня, а вже 17-го вересня почався відступ Червоної армії.

Галицька Соціалістична Радянська Республіка, після свого славного двомісячного існування, загинула...

Отже коротенька історія радянської влади в Галичині. Коротка, але надзвичайно багата своїм повчальним змістом.

Замартинювський.

ПІД УВАГУ РОБІТНИКАМ У ВІННІПЕГУ.

Рада міста Вінніпегу ухвалила, що 15. березня має відбутися голосування всіх управлених до цього податковців міста над міським законопроектом, набути місце під міську виставу, або так званій "експішен".

За набуттям такого місця під виставу розпалалися всі буржуазні часописи й вискакують свої думки та погляди, поворюючи в робітників, який то великий бізнес буде для Вінніпегу з такої вистави по року.

Так, ми згодні з цим, що для бізнесменів Вінніпегу буде великий бізнес, бо заманені шумними оголошеннями робітників і фермерів з ближніх і дальніх околиць Манітоби приїдуть на таку виставу, а кожен лишити якогось долара в місті. Отже панам бізнесменам буде навіть дуже корисна така річ на виставу, такий "керман", але що буде бідний, навіть голдиний, робітник чи фермер на кількох лотах давати на таку виставу? Хіба свої діти або свою не раз чорну пуду?

Міський проєкт говорить, що треба на закупку місця та на побудовання потрібного приміщення суми 850 тисяч доларів. Було би пів бід, як би місто мало готові гроші і заплатило готівкою ділоцю під цю пропановану виставу і за готівку побудувало потрібні будинки, але ми знаємо, що місто задовжене по вуха і самого проценту від міських довгів платити щось поверх п'ять мільйонів доларів річно з податків працюючого населення, яке їх платить.

Іншими словами, пропозиція абодувати виставу в Вінніпегу, це лише новий тягар на плечі і так обтяженого вже податковця-робітника, який платить всі податки. Бо хоч деякі податки платять бізнесові фірми, все-таки звідки вони мають гроші на ці податки? Чи не від робітників фабрики і рілля? Ану, хай хто покаже долара, який не походить від цих двох братів праці. Нема такого, який би платив, бо будинки розібрано, і коли такий самий успіх був би, як би місто мало не підірване в своїх руках, так мусіли би ми докласти до року недовір. Ліпше відразу ре-ачинати.

Перед тим місто мало таку виставу і також що року докладає так, що ми це тепер платимо податки і проценти від того недовору. Це повинно переконати навіть найбільш неслухомого робітника, який за кільканадцять років тяжкої праці не зміг абодувати собі хатину чи шеза і платити від них податки, що ці податки є вже і так: великі і прийдеться далі оставляти це мізерне майно за ці податки, бо не став праці і зорвало заробити їх стільки, скільки пани їх наложили.

Тому повторюємо, поагитуйте поміж собою і йдіть в п'яти-що до голосування і вибейте п'явки вибавники так, щоб панам відхотілося спихати на наші плечі нові тягарі.

В цей самий день буде також голосування за поволенням міській раді затягнути нову позичку на будову нових шкіл, бо шкільні діти приміщуються в тісних кімнатах та на коритах по школах. Їх переповнення. В такім тісноті приміщення не може бути мови про добру науку. Тому треба з ко-нечності голосувати за такою авторизацією затягнути позичку.

Скають безплатно, але кажуть платити вступне.

Сама вистава є добра і гарна річ, коли на ній показувати придбання науки і знання, коли на ній виставляти плоди праці людської машини і винаходи та здобутки на полі годівлі худоби і інших домашніх звірят, але покищо цього всього нема в руках робітників, ані в руках фермерів або є лише дуже мало.

Коли би ходило про чисто рільничу виставу, так і тут не місто, а провінція, її уряд, повинен дати фондів, бо фермери дають на це багато своєї праці в формі ріжних податків. Повинен доміняльний уряд поспішити з поміччю, якщо треба. Спихати нові тягарі на плечі міського і так обтяженого до неможливості пролетаря, це прямо безчистість і всі робітники повинні голосувати в п'яти-що 15. березня проти міської ухвали чило 13,074, яка має на цілі затягнути новий довг аніх в сумі \$850,000, від якого треба би платити опісля ще й процент.

Минулого і передминулого року приватні капіталісти видали певну суму грошей на подібний "експішен" на старім місці коло сипарських шпівнів, але бізнес був мабуть леоплатний, бо будинки розібрано, і коли такий самий успіх був би, як би місто мало не підірване в своїх руках, так мусіли би ми докласти до року недовір. Ліпше відразу ре-ачинати.

Перед тим місто мало таку виставу і також що року докладає так, що ми це тепер платимо податки і проценти від того недовору. Це повинно переконати навіть найбільш неслухомого робітника, який за кільканадцять років тяжкої праці не зміг абодувати собі хатину чи шеза і платити від них податки, що ці податки є вже і так: великі і прийдеться далі оставляти це мізерне майно за ці податки, бо не став праці і зорвало заробити їх стільки, скільки пани їх наложили.

Тому повторюємо, поагитуйте поміж собою і йдіть в п'яти-що до голосування і вибейте п'явки вибавники так, щоб панам відхотілося спихати на наші плечі нові тягарі.

В цей самий день буде також голосування за поволенням міській раді затягнути нову позичку на будову нових шкіл, бо шкільні діти приміщуються в тісних кімнатах та на коритах по школах. Їх переповнення. В такім тісноті приміщення не може бути мови про добру науку. Тому треба з ко-нечності голосувати за такою авторизацією затягнути позичку.

Але треба добре уважати, щоб голосувати правильно за одним, а проти другого. За будовою шкіл, а проти виставової площі.